

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3353/2019
18.06.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници по тужби тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Снежана Секулић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Божидарка Стојаковић, адвокат из..., ради раскида уговора и ради утврђења ништавости, одлучујући о ревизији тужиље, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1984/19 од 30.05.2019. године, у седници већа одржаној дана 18.06.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље, изјављена против одлуке из става првог и трећег изреке пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1984/19 од 30.05.2019. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сомбору П 32/2017 од 18.02.2019. године, одбијен је тужбени захтев да се раскине уговор о доживотном издржавању који је у својству примаоца издржавања закључио пок. ВВ, бивши из ... са туженом ББ из ..., дана 11.07.2014. године. Затим, одбијен је захтев да се одреди успостављање ранијег стања, тако што ће се у земљишним књигама извршити брисање права својине тужене на таксативно наведеним непокретностима у КО ... и уписати пок ВВ, бивши из ..., као носилац права својине и захтев да се утврди да је ништав брак закључен између тужене ББ и пок. ВВ. Евентуални тужбени захтев да се поништи уговор о доживотном издржавању, који је у својству примаоца издржавања закључио пок. ВВ, бивши из ... са туженом ББ из ..., дана 11.07.2014. године, такође је одбијен. Трошкови парничног поступка су досуђени туженој.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1984/19 од 30.05.2019. године, у ставу првом изреке, одбијена је жалба тужиље и потврђена је првостепена пресуда у побијаном одбијајућем делу примарног и евентуалног тужбеног захтева (да се раскине уговор о доживотном издржавању, да се успостави пређашње стње у земљишним књигама и да се поништи уговор о доживотном издржавању). У ставу другом изреке жалба тужене је делимично усвојена па је првостепена пресуда укинута у делу у коме је одбијен захтев да се утврди да је ништав брак између пок. ВВ, бившег из ... и ББ из ... и у том делу тужба је одбачена, док се у преосталом делу којим се побија одбијајући

део примарног и евентуалног тужбеног захтева жалба тужене одбацује. У ставу трећем изреке одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Благовременом и дозвољеном ревизијом тужиле побија правноснажну пресуду донету у другом степену, у ставу првом и трећем изреке, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена је одговорила на ревизију и предложила да се ревизија тужиле одбије, као неоснована и да се обавезе тужиле да јој накнади трошкове ревизијског поступка.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Супротно наводима ревизије, није било пропуста у примени или погрешне примене било које одредбе Закона о парничном поступку од стране другостепеног суда, а које је могло бити од утицаја на законитост и правилност ревидиране пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиле је сестра пок. ВВ, бившег из ..., који је ступио у брак са туженом, дана 03.04.2014. године. Након тога, дана 11.07.2014. године, супружници су закључили уговор о доживотном издржавању и то пок. ВВ, као прималац издржавања и тужена, као давалац издржавања. Овим уговором, прималац издржавања се сагласио да након његове смрти имовина таксативно наведена у садржини уговора припадне у својину туженој, као даваоцу издржавања, а да преостала имовина припадне законским наследницима. Уговором су успостављене обавезе тужене приликом пружања издржавања у корист пок. ВВ, а које се односе, пре свега, на бригу о примаоцу издржавања и на бригу о домаћинству.

Надаље је утврђено да је именовани у време закључења оспореног уговора имао ... година, да је имао одређене здравствене тегобе, али да је био опште здравствено способан. Пре закључења брака и уговора о доживотном издржавању имао је запуштену кућу и домаћинство, био је изразито неуредан, у кући је држао псе и мачке, често је конзумирао алкохол, с тим да није био зависник од истог. За време трајања брака и након закључења уговора о доживотном издржавању тужена је водила бригу о пок. ВВ, према закљученом уговору, кувала је, прала веш, одржавала хигијену у кући и хигијену корисника издржавања, водила је бригу о домаћинству, помогла је да се обнови сточни фонд, водила је бригу о домаћим животињама. Такође, повремено је ишла у надницу, али је претходно остављала пок. ВВ храну, новац за личне потребе, а водила га је и код лекара. Од момента закључења уговора о доживотном издржавању било је повремених неслагања између супружника (сауговарача), јер најмлађа ћерка тужене борави код њих, али у оствареној комуникацији са адвокатом који је саставио уговор није било говора у вези раскида уговора или развода брака. Такође, било је вербалних сукоба између тужене и тужилиног сина и снахе, приликом њихових посета. Даном 02.11.2014. године, када је тужена отишла у надницу, прималац издржавања је извршио самоубиство, а тужена је сносила трошкове сахране по месним обичајима (што је била њена обавеза по слову уговора).

Код напред утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев којим је тражено да се раскине уговор о доживотном издржавању, затим захтев којим је тужила тражила да се исти уговор поништи (евентуални тужбени захтев), као и захтев да се успостави пређашње стање у земљишним књигама. Другостепени суд је потврдио првостепену пресуду у наведеном делу.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија тужиле није основана.

Правилно су нижестепени судови применили члан 201. Закона о наслеђивању, када су извели закључак да у конкретном случају нису остварени услови за раскид уговора о доживотном издржавању између пок. ВВ, као корисника издржавања и тужене, као даваоца издржавања. Утврђено чињенично стање упућује на закључак да односи између уговарача за живота примаоца издржавања нису били поремећени до те мере да је одржавање односа било неподношљиво. Тачно је да је између странака било мањих неспоразума јер је, противно уговору, код њих боравила ћерка тужене, међутим, на овај начин однос уговарача није озбиљно поремећен. У прилог изнетом је указала сведок ГГ, по занимању адвокат, која је и саставила уговор о доживотном издржавању. Према њеном казивању, странке су је позвале ради пружања појашњења у вези са садржином уговора и том приликом је именована уочила да су странке имале размирице у вези тога што ћерка тужене борави са њима, али није било говора о евентуалном раскиду уговора о доживотном издржавању. Са аспекта међусобних релација уговарача, значајно је напоменути да је тужена поступала у складу са садржином уговора. Прималац издржавања је свакодневно добијао све оброке, тужена је одржавала његову личну хигијену, водила га је код лекара, одржавала је хигијену и уредност куће и домаћинства, обновила је сточни фонд, а повремено је остваривала приходе у заједнички фонд домаћинства кроз одласке у надницу. Сносила је и трошкове сахране примаоца издржавања у складу са месним обичајима. Такође, значајно је напоменути да је у току поступка утврђено да је након закључења уговора о доживотном издржавању дошло до значајне промене код примаоца издржавања у контексту његовог личног стања и стања у његовом домаћинству. Околност да је корисник издржавања извршио самоубиство ни на који начин се не може приписати чињењу или нечињењу тужене.

Даље, правилно су нижестепени судови применили члан 203. Закона о наслеђивању када су извели закључак да није основан захтев за поништај уговора о доживотном издржавању, који је у односу на претходни тужбени захтев постављен као евентуални. Ова одредба закона, као услов за поништај, подразумева одсуство неизвесности на страни даваоца издржавања, услед болести или старости примаоца издржавања. На описани начин ублажава се својство алеаторности, које је посебно изражено код ове врсте уговора. У том смислу, нижестепени судови дају јасно образложење да је прималац издржавања, иако стар ... година, у време закључења уговора био доброг општег здравља и по лекарским налазима и по сопственом казивању приликом прегледа. У прилог изнетом указују тврдње лекара Милке Караћ и Илије Газепов, који су након закључења уговора обављали преглед корисника издржавања. Исти јесте повремено конзумирао алкохол, што је лекар Илија Газепов констатовао у лекарској документацији, али није био зависник од алкохола. Штавише,

евиденција о конзумацији алкохола је уписана пре прегледа туженог, као прва (неконачна) дијагноза, искључиво на основу информација које је управо тужила телефонским путем саопштавала лекару.

Тужила је, поред напред изнетог, током поступка инсистирала на апсолутној ништавости оспореног уговора, са позивом на члан 51. Закона о облигационим односима. Овакав став заснован је на аргументацији да намера уговарача није била да се остваре облигационоправна дејства која по уобичајеном току ствари производи уговор о доживотном издржавању, већ да је циљ уговора био да се изиграју законски наследници. Другим речима, тужила је указивала на недопуштен основ (каузу) уговора, а што води ништавости уговора у смислу члана 52. истог закона. Ове тврдње тужиле, међутим, нису основане, а са јасних разлога које даје другостепени суд. Основ предметног уговора је допуштен и огледа се у обостраним бенефитима двеју уговорних страна. На овом месту се морају сагледати и позиције уговарача непосредно пре закључења уговора. Прималац је имао потребу за негом, јер је и пре закључења уговора повремено ангажовао неговатељице, због тога што је имао повреду ноге. Био је запуштене хигијене, како личне, тако и хигијене дома и домаћинства. Управо у вези са тим се може уочити циљ закључења уговора на његовој ствари. Тужена је имала за циљ да јој након смрти припадне у својину имовина сауговарача, таксативно пописана у садржини уговора и са тог разлога је пристала на обавезе које су јој установљене уговором у неизвесном периоду трајања. Следи да је основ уговора видљив и допуштен. Из истих разлога, овај уговор се не може сматрати привидним (симулованим) у смислу члана 66. став 2. Закона о облигационим односима, којим се прикрива (дисимуловани) уговор о наслеђивању, забрањен по члану 179. Закона о наслеђивању.

Следом реченог, правилно су нижестепени судови применили напред означене норме материјалног права када су одбили захтев за раскид уговора о доживотном издржавању, затим захтев за поништај уговора (који је истакнут као евентуални уз претходни захтев), те захтев да се успостави претходно стање у земљишним књигама (чиме се отклањају дејства оспореног уговора, а по основу кога се тужена у јавним књигама уписала као носилац права својине на непокретностима садржаним уговором).

Како ни осталим ревизијским наводима тужиле није доведена у питање правилност и законитост побијане одлуке, то је применом члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде.

Врховни касациони суд је одбио захтев тужене за досуђење трошкова одговора на ревизију, у ставу другом изреке, на основу чл. 154. и 165. Закона о парничном поступку, будући да ови трошкови нису били потребни за вођење парнице.

**Председник већа-судија,
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић